

เสวนา คลังสมอง-คลังปัญญาสยาม (ครั้งที่ 38)

เรื่อง “Lifelong Learning กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์”

โดย รศ.ดร.อภิสิทธิ์ ศงสะเสน

(รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

วันพฤหัสบดีที่ 15 พฤษภาคม 2568 เวลา 13.30 - 14.30 น. ณ สถาบันคลังสมองของชาติ และผ่านระบบ VDO Conference (ZOOM)

เสวนาออนไลน์ “คลังสมอง-คลังปัญญาสยาม” จัดโดย สถาบันคลังสมองของชาติ
เรื่อง **LIFELONG LEARNING**
กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพฤหัสบดีที่ 15 พฤษภาคม 2568 เวลา 13.30 - 14.30 น.

โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่

Non degree
ชุดวิชาการผลิตโดยเพื่อการเรียนรู้
ระยะสั้น
ปีการศึกษา 2566

Degree
นิสิตปริญญาตรี วท.บ.
สาขาเกษตรแห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ปีการศึกษา 2567
(กำลังศึกษา)

นายเนกกร ชารินทร์

ได้ทำการเรียนรู้ด้วยระบบที่ทันสมัยด้วยตนเองและเรียนรู้ด้วยตัวไปพร้อมกัน
ได้ทำการศึกษาเรียนรู้และเข้าใจจริง
ติดพันทุ่นการเรียนรู้และทำได้ดังตาราง

วิชา	คะแนน	เกรด
วิชา 1	85	B
วิชา 2	78	C
วิชา 3	92	A
วิชา 4	88	B
วิชา 5	75	C
วิชา 6	82	B
วิชา 7	70	C
วิชา 8	85	B
วิชา 9	78	C
วิชา 10	92	A
วิชา 11	88	B
วิชา 12	75	C
วิชา 13	82	B
วิชา 14	70	C
วิชา 15	85	B
วิชา 16	78	C
วิชา 17	92	A
วิชา 18	88	B
วิชา 19	75	C
วิชา 20	82	B

2025 : YEAR OF KNOWLEDGE MANAGEMENT CULTURE : TKMN

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) กำลังกลายเป็นแนวทางสำคัญของระบบการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในประเทศไทยที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงไป บทความนี้ได้นำเสนอกรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่มีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนแนวคิด Lifelong Learning โดยมีการออกแบบหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเส้นทางตามความสนใจ และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริง หลักสูตรเหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นจากความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน โดยมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและรองรับการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1. วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ระบบ Lifelong Learning

จุดเริ่มต้นของการผลักดันระบบ Lifelong Learning ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เกิดขึ้นเมื่อราวปี พ.ศ. 2560 โดยมีการจัดตั้งวิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ขึ้นเพื่อรองรับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองผู้เรียนหลากหลายช่วงวัย หลักสูตรแรกที่พัฒนาขึ้นคือ วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเกษตรแห่งแผ่นดินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนในลักษณะโมดูลที่สามารถรวมเป็นปริญญาได้ภายหลัง ผู้เรียนสามารถเริ่มต้นจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเป็นผู้ใหญ่ที่เคยหลุดออกจากระบบการศึกษา โดยแต่ละชุดวิชาจะมีหน่วยกิตเฉลี่ย 9-20 หน่วย ครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และ 50% ของเวลาเรียนจะเป็นภาคปฏิบัติ

2. ความยืดหยุ่นและความหลากหลายของชุดวิชา

จนถึงปัจจุบัน วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ได้ออกแบบชุดวิชาจำนวน 63 ชุด ครอบคลุมทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมแปรรูป เทคโนโลยีดิจิทัล วิศวกรรม อาหาร การบริการ และผู้ประกอบการขนาดเล็ก (SMEs) หลักสูตรจำนวนมากได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน เช่น บริษัทมิตรผล หรือองค์กรในระดับนานาชาติ และมุ่งเน้นความสามารถในการประกอบอาชีพได้จริง ตัวอย่างความสำเร็จ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่กลับมาเรียน หลักสูตรผลิตเนื้อโคคุณภาพสูง และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพจนกลายเป็นผู้ประกอบการ หรือ กรณีร้านอาหารที่ผู้เรียนสามารถใช้หลักสูตรในการเริ่มต้นธุรกิจได้จริง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลนี้ตอบโจทย์ความต้องการในชีวิตจริงอย่างแท้จริง

3. การรับรองคุณภาพและการเชื่อมโยงสู่ระบบปริญญา

แม้หลักสูตรส่วนใหญ่จะเป็นแบบ Non-Degree แต่มหาวิทยาลัยได้พัฒนาระบบคลังหน่วยกิตที่ผู้เรียนสามารถสะสมและนำไปเทียบโอนเป็นปริญญาได้ในอนาคต การรับรองชุดวิชาเหล่านี้ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองคุณภาพอย่างเข้มงวด เช่น ต้องได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัย และหน่วยงานกำกับจากกระทรวง อว. นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังดำเนินการร่วมมือกับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อรับรองชุดวิชาสำหรับการเทียบวุฒิระดับอาชีพ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงโค หรือผู้ผลิตอาหารแปรรูป ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับสิทธิประโยชน์ในตลาดแรงงานที่เพิ่มขึ้น

4. บทเรียนสำคัญและข้อเสนอแนะ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโมเดล Lifelong Learning

- (1) ผู้บริหารต้องเอาใจจริง การมีผู้นำที่สนับสนุนเชิงนโยบายอย่างจริงจังเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุด
- (2) ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะ เช่น วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ ซึ่งทำหน้าที่บริหารชุดวิชา ประสานงานกับอาจารย์ และติดตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้
- (3) ต้องมีระบบคลังหน่วยกิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนและต่อยอดสู่ระดับปริญญาได้อย่างเป็นระบบ
- (4) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ที่เข้ามาร่วมสนับสนุนหรือร่วมออกแบบหลักสูตร

5. สรุป

โมเดล Lifelong Learning ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สะท้อนถึงแนวทางการออกแบบการศึกษาเพื่อความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม และเปิดกว้างสำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย จุดแข็งของแนวทางนี้อยู่ที่การรวมพลังจากหลายภาคส่วน และการสร้างระบบที่มีคุณภาพ ทั้งในแง่เนื้อหาและผลลัพธ์ที่วัดได้จริง หากมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทยสามารถนำแนวคิดและบทเรียนจากกรณีศึกษานี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตน จะช่วยขับเคลื่อนประเทศสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

6. ช่องทางการติดตามรับชม

สามารถติดตามรับชมย้อนหลังได้ที่ “YouTube” สถาบันคลังสมองของชาติ

